

Заглавие на есето: «Семейството като първоизточник на агресивно поведение»

Име: Никол-Валери Николаева Тошева,

Клас: 10. Ж

Преподавател: Николина Петрова

Населено място: София

Училище: 9. ФЕГ „Алфонс дьо Ламартин”

СЕМЕЙСТВОТО КАТО ПЪРВОИЗТОЧНИК НА АГРЕСИВНО ПОВЕДЕНИЕ

Агресивното поведение се явява голям проблем в световен мащаб. Без значение дали става въпрос за алоагресия, или автоагресия – това е поведение, с което се сблъскваме постоянно. Проблемът е, че вече има форми на агресия, които срещаме толкова често и до такава степен сме свикнали с тях, че ги намираме за нормални, а в същността си никоя форма на насилие не може да се нарече нормална.

Австрийският психиатър и невролог, основоположник на психоанализата, Зигмунд Фройд определя агресивните прояви за инстинктивни. За него този нагон с времето се сублимира в една социално приемлива форма. От друга страна, Карл Шейвър я характеризира често и като преднамерено действие, насочено към увреждане на друго лице.

За да можем да се преборим с някакъв проблем, от каквото и да е естество, е важно да открием първоизточника му. Алоагресивното поведение, изявено в социалната среда, трябва да бъде изследвано в предходна такава, в която се е намирал индивидът и в която съответно са се формирали агресивните реакции.

Семейната среда е първата, в която попада човек, и всичко, което се случва в нея, е от изключителна важност за формирането на неговата Аз-концепция. Когато едно дете израства в семейство на баща насилник, психичната травма е неизбежна. Дали такъв родител би бил способен да възпита добър, емпатичен и алтруистично настроен млад човек, който да е в полза на обществото? Без значение дали детето е страничен наблюдател, или самото то е жертва на психическо и/или физическо насилие, бидейки част от процеса на агресия, у него вече се формират погрешни поведенчески модели, които често са в двете крайности. В единия случай, в по-късен етап от живота си детето приема агресивния модел на баща си за фундамент и самото то се превръща в насилник. Това представлява вид защитен механизъм, наречен „механизъм на идентификация с агресора или нападателя”, който може да се прояви при хора, жертви на насилие, чрез прилагане на насилие върху някой друг, по-беззащитен от тях. В другия случай, заради следването на модела на майката у човека се поражда трайно чувство на непълноценност, съпътствано с личностни деградации, стеснителност и невъзможност за изграждане на здравословни интерперсонални взаимоотношения. И в двата случая последствията са налице. Въпросът обаче е къде е границата, докдето бихме могли да определим една агресия като социално приемлива, и това, че я намираме за такава, означава ли всъщност, че е проявите ѝ са нормални?

Когато например продавачът в магазина ни се разкрещи, защото не сме преброили стотинките правилно, на нас вече почти не ни прави впечатление, защото се случва толкова често, че го приемаме за нормално. Опитваме се да отдаваме подобни форми на вербална агресия на забързаното ежедневие, но точно такава поведение става

проблемно, защото когато агресорът не получи адекватна реакция спрямо поведението си, той остава с убеждението, че държанието му е социално приемливо или съзнава неуместността, но вижда, че ще остане безнаказан. Тоест, агресията не е овладяна навреме и последствията в по-късен етап биха били много по-сериозни.

Има много индикации, че някой човек е жертва на насилие и без значение до колко явни са те, обществото предпочита да остане сляпо за тях, защото „това си е в семейството и докато си е там, няма проблем”. Докато разсъждаваме по този начин, може още да се чудим защо толкова деца в училище са стеснителни и мълчаливи и защо впоследствие тези деца се превръщат в юноши с разстройства като депресия и тревожност. Няма как да бъдем абсолютно безразлични към домашното насилие и да очакваме юношата, излизайки от тази среда, да отговаря на изискванията на обществото ни, което от своя страна го е отхвърлило още като дете.

Третото и четвъртото измерение на властта говорят именно за ценностите, които влияят върху поведението, решенията и постъпките или въздържането от тях, както и за невидимата власт, упражняваща контрол чрез дисциплинарни техники, които превръщат човешкото тяло в „послушно тяло”, а обществото – в „послушно общество”.

Когато например едно момче показва ранни хомосексуални наклонности и бива репресирано от страна на баща си, в зряла възраст то често се превръща в хомофоб. Изтласканата в подсъзнанието сексуална ориентация кара мисълта „Аз го обичам” да се трансформира в „Аз не го обичам”, а механизмът на формиране на реакция придава на това твърдение нова форма - „Аз го мразя.”

В заключение, смятам, че да оперираме по нравствено приемлив начин със свободата си на избор е от изключителна важност за функционирането на едно стабилно общество. За мен е важно да се замисляме какви биха били последствията от действието или бездействието ни, колкото и незначително да ни се струва то в даден момент, защото точно решенията от такова естество са най-значимата външна изява на Аз-а ни. Смятам, че трябва да се научим да приемаме различията, да общуваме без предразсъдъци, да си помагаме и да се обичаме, защото всеки човек заслужава да бъде щастлив. Нека бъдем по-отговорни и като семейство, и като общество, научавайки се, че с всеки наш избор – без значение от ролята, в която сме, идва и отговорността, защото както семейството е отговорно за това, което се случва в обществото, така и обществото носи отговорност за случващото се в семейството. Да постъпваме морално, изисква само и единствено психически усилия, докато успеем да го превърнем в наша основна ценност и модел на поведение. След това е просто един навик – част от нас, която поддържа вътрешния ни мир, а в личностен план ни характеризира като добри, състрадателни и алтруистични, от което по-важно според мен няма.